

Justitsministeriet
Att.: Strafferetskontoret - Malene Lejbach
Slotsholmsgade 10
1216 København K

strafferetskontoret@jm.dk

8. januar 2020

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Politiets overtagelse af tv-overvågning)

Justitsministeriet har den 11. december 2019 udsendt forslag om ændring af lov om retsplejeloven. Dansk Erhverv har hertil følgende bemærkninger:

Generelle bemærkninger

Det fremsatte forslag ligner i det væsentligste det forslag, der blev fremsat i december 2018, hvorfor Dansk Erhvervs kommentarer i det væsentligste vil være identiske med de kommentarer vi fremkom med i januar 2019.

I lovforslaget er der lagt op til en ændring i retsplejeloven af meget indgribende karakter. Detailhandlen har stor forståelse for politiets behov for at kunne anvende privates tv-overvågning og optagelser derfra i såvel forebyggende som opklarende arbejde.

Vi så effekten af politiets anvendelse af privates tv-overvågning ved angrebet på Krudttønden og Københavns Synagoge i 2015. Detailhandlen stiller generelt velvilligt op og hjælper politiet ad frivillighedens vej, når det er muligt, idet detailhandlen har et utroligt godt og velfungerende samarbejde med politiet. Et tvangsindgreb af denne karakter er derfor disproportionalt og unødvendigt, idet det jo også skal bemærkes, at det ikke er detailhandelens opgave at opsætte kameraer, som politiet kan anvende i deres forebyggelses- og efterforskningsarbejde af større sikkerhedstrusler.

Dansk Erhverv kan derfor ikke bakke op om den foreslåede ændring af retsplejeloven, hvilket vi vil uddybe nedenfor.

Dansk Erhverv foreslår i stedet, at Justitsministeriet drøfter med relevante aktører, herunder Dansk Erhverv, hvordan politiet på en mere hensigtsmæssig og proportional måde end foreslået her kan få hjælp fra erhvervslivet i de i forslaget nævnte situationer.

Specifikke bemærkninger

Bestemmelsen giver politiet hjemmel til – under nærmere specificerede betingelser – at overtage privates tv-overvågning. Om end vi har forståelse for bevæggrundene for ønsket om at overtage privates tv-overvågning, så er der her tale om en meget indgribende mulighed i privates ejendomsret, som nok må betegnes som ekspropriation. Det nærmeste man kommer lignende lovgivning, er

bekendtgørelse om pligt til under krig eller andre ekstraordinære forhold at stille ejendom til rådighed for det militære forsvar. I denne bekendtgørelse, skal borgerne under krig eller andre ekstraordinære forhold i nødvendigt omfang og mod fuld erstatning stille deres ejendom til rådighed for landets forsvar, for så vidt de pågældende goder ikke rettidigt og på rimelige vilkår kan købes eller lejes af den rekvirerende.

Det er her værd at bemærke, at borgerne i disse tilfælde for det første får fuld erstatning og for det andet alene skal stille deres ejendom til rådighed, hvis de pågældende goder ikke rettidigt og på rimelige vilkår kan købes eller lejes af den rekvirerende.

Lignende krav må som minimum kunne stilles i nærværende forslag, således at politiet i første omgang selv skal købe eller leje det ønskede udstyr, og hvis det ikke kan lade sig gøre, skal der ydes fuld erstatning til den private, hvis overvågning der overtages – dette er i øvrigt i overensstemmelse med reglerne for ekspropriation, der som minimum bør følges jf. grundlovens § 73.

Der er i forslaget lagt op til, at det påhviler den, der har rådighed over tv-overvågningen at bistå politiet med at overtage tv-overvågningen. Det kan imidlertid ikke forventes, at samtlige danske erhvervsvirksomheder, boligselskaber mv. med tv-overvågning har en kompetent medarbejder stående standby 24 timer i døgnet, 365 dage om året i tilfælde af, at politiet skulle henvende sig med henblik på at overtage tv-overvågningen. Det er ikke proportionelt. Som oven for nævnt vil detailhandlen gerne frivilligt hjælpe politiet i det omfang, det er muligt og proportionalt. I tilfælde af at en virksomhed påtvinges at afsætte medarbejderressourcer med henblik på at bistå politiet, må det som minimum ske mod fuld erstatning for det tab dette måtte medføre.

Det følger videre af forslaget, at politiet kan overtage overvågningen med magt, herunder skaffe sig adgang til lokaler, hvorfra tv-overvågningen kan overtages. Endvidere kan politiet ændre indstillinger på kameraerne, herunder vinkler og zoom (i det omfang det er muligt - hvilket det ofte ikke er), og skaffe sig adgang til udstyr mv. Det må her være et naturligt og rimeligt krav, at politiet reetablerer lokaler og udstyr mv. til den tilstand, de overtog det i, og i tilfælde af at dette ikke er umiddelbart muligt, at der så ydes fuld erstatning for det tab og de udgifter, overtagelsen har medført.

I den periode, hvor politiet har overtaget udstyret, må det formodes, at den erhvervsdrivende, hvis udstyr der overtages, ikke selv har rådighed over og/eller adgang til udstyret. Udstyret er som bekendt opsat i kriminalitetsforebyggende øjemed, og hvis der i den periode sker butikstyverier, røverier eller anden kriminalitet, der som følge af politiets overtagelse af udstyret ikke efterfølgende kan dokumenteres, må det forventes, at politiet også bærer risikoen for dette – herunder udbetaler erstatning for et eventuelt tab.

Det fremgår videre af forslaget, at politiet har de fulde rettigheder over kameraerne og dermed også optagelserne i den periode, de har rådigheden over kameraerne. Imidlertid er det af afgørende betydning, at kameraerne i videst mulige omgang bibeholder retten til de optagelser, der måtte fremkomme i perioden, for at kunne minimere risikoen for ikke at kunne føre bevis for kriminelle handlinger, der er sket i perioden – fx tyverier, røverier, indbrud mv., eller anden kriminalitet, fx

trusler, hærværk eller lignende, som for en boligforening kan have civilretlige muligheder i form af, at en lejekontrakt med en lejer kan ophæves.

Det fremgår af bemærkninger til forslaget, at politiets overtagelse kan vare i op til 48 timer, som dog kan forlænges. Dermed har politiets overtagelse potentielt meget store negative konsekvenser for den butik, det boligselskab eller tilsvarende, som ejer kameraet og som har opsat kameraet for at beskytte sin ejendom. Dansk Erhverv skal derfor opfordre til, at det sikres, at perioden hvor et kamera kan overtages bliver så kort som muligt, og at det sikres, at politiet kun overtager præcist så få kameraer, som opgaven kræver og det samtidig sikres, at kameraejereren fortsat kan have rådighed over de øvrige kameraer, hvis der måtte være sådanne.

Der er i forslaget og bemærkningerne hertil ikke taget stilling til de mere tekniske aspekter af overtagelsen, herunder om og hvordan politiet skal uddannes i at kunne håndtere alle de forskellige tv-overvågningssystemer, der findes på markedet, hvordan politiet teknisk skal kunne tilgå udstyret via fjernadgang, og hvordan en erhvervsdrivende mere konkret tænkes at skulle bistå politiet i at klargøre udstyret, så politiet teknisk kan overtage det.

Lovforslaget bærer desværre præg af, at der ved udformningen af forslaget ikke synes at have været den fornødne kundskab og kendskab til, hvordan kameraovervågning fungerer i praksis.

For så vidt angår nogle af de mere tekniske aspekter kan som eksempel nævnes udfordringen i at tilgå kameraer med høj opløsning (op til 12 MP eller 4K) eksternt fra, idet disse anlæg kræver så stor båndbredde, at det fx kan medføre, at et kassesystem i butikken ikke virker. Butikkerne vil typisk selv vælge at hente optagelserne uden for butikkens åbningstid. Det kan derfor ikke formodes, at politiet vil kunne få adgang til hhv. at livestream eller at downloade materiale udefra.

Et andet eksempel er, at der findes en lang række forskellige kameratyper og opsætningstyper, hvor nogle kameraer kan styres eksternt fra, mens andre ikke kan, og nogle kameraer kører på et lukket netværk, der ikke kan tilgås udefra, mens andre godt kan tilgås udefra.

En række virksomheder har også begrænset brugen og adgangen til kameraer af GDPR-mæssige årsager, hvilket vil kræve en særlig adgang at få åbnet. Det betyder, at kameraer ikke umiddelbart vil kunne give politiet adgang til de områder, som kunne være relevant for politiet at se.

Helt generelt vil flere af tankerne bag forslaget slet ikke kunne lade sig gøre, som følge af, at IT-infrastrukturen ikke er gearret til det - det gælder såvel forbindelser til butikkerne, som forbindelsen til politiet.

Dansk Erhverv står til rådighed for spørgsmål og uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

Henrik Lundgaard Sedenmark
Chefkonsulent